

Geld doorgeven aan de volgende generatie is eenvoudig, maar voor schenkingen geldt wel het principe 'gegeven is gegeven'. Als ouders of grootouders de controle over hun schenking willen behouden, is het raadzaam dat ze vooraf goed nadenken over hun aanpak.

Tien jaar geleden werden de schenkingsrechten op roerende goederen drastisch verlaagd. Sindsdien is schenken hot geworden. Ouders stoppen hun kinderen bedragen toe om hun bouwplannen te steunen of om later erfbelasting - de vroegere successierechten - te vermijden. "Ook een gewone bankoverschrijving is al een schenking. Schenken is dus eenvoudig", zegt Sven Hubrecht van financieel planner Optima. "Maar net daar liggen de valkuilen. Als ouders de controle over hun schenking willen behouden, is het verstandig dat ze vooraf goed nadenken over hun aanpak."

Hoeveel kunt u missen?

Voor schenkingen geldt het principe 'gegeven is gegeven'. "Sommige schenkers ondervinden achteraf dat ze te veel uit handen hebben gegeven", zegt Hubrecht. "Na de uitbraak van de financiële crisis in 2008 verzeilden veel mensen in dat straatje. Wie een schenking overweegt, doet er verstandig aan eerst een overzicht van zijn financiële situatie te maken en in kaart te brengen hoeveel hij nodig heeft om zijn levensstandaard in stand te houden."

Op die manier kunt u berekenen hoeveel van uw vermogen u kunt missen. Dat bedrag komt in aanmerking voor een schenking. Daarbij kunt u ook bepalen hoeveel inkomsten van het geschonken kapitaal u eventueel wilt behouden.

Is het moment geschikt?

Daarnaast moet u zich afvragen of het wel het goede moment is om geld te schenken. "In sommige situaties kunnen de partners het beste onderling een voorlopige planning uitwerken", legt Sven Hubrecht uit. "Dat gebeurt vaak als de kinderen nog jong zijn. Schenkingen tussen partners zijn wel herroepbaar. Dat is een voordeel als de begunstigde huwelijkspartner het eerst zou overlijden of als het koppel zou scheiden. Maar een schenking tussen echtgenoten is niet mogelijk voor goederen die deel uitmaken van de huwelijksgemeenschap."

Wilt u de inkomsten behouden?

U kunt een deel van uw vermogen wegschenken aan uw kinderen, maar de inkomsten eruit behouden. Zulke inkomsten zijn bijvoorbeeld de dividenden van een beleggingsportefeuille of de intresten van een spaarrekening. Zo vermijdt u dat uw kinderen erfbelasting afdragen op het kapitaal, en tegelijk blijft u er de vruchten van krijgen. U kunt opteren voor verschillende technieken.

• Regelmatige overschrijving

"De schenker kan de begunstigde de last opleggen dat hij hem regelmatig een bepaalde som betaalt", zegt Sven Hubrecht. "Dat kan een vast bedrag zijn, een percentage van het geschonken bedrag of de opbrengst van de beleggingen. Hij kan opteren voor een uitkering met vaste tussenpozen, maar hij mag ook bepalen dat de begunstigde de bedragen alleen hoeft te voldoen als hij erom vraagt."

In theorie is het mogelijk dat de lasten hoger zijn dan de schenking. U legt daarom het beste een limiet vast, bijvoorbeeld dat de gecumuleerde bedragen maximaal 50 procent van de waarde van de schenking mogen belopen. Om te voorkomen dat de begunstigde later weigert de opgelegde last te betalen, kunt u de schenking verbinden aan een controlestructuur zoals een spaar- of beleggingsverzekering of een maatschap.

• De blote eigendom schenken

Een andere manier om zich ervan te verzekeren dat u inkomsten uit uw schenking blijft ontvangen, is dat u het vruchtgebruik behoudt en enkel de blote eigendom overdraagt. Daarvoor moet u een schenkingsakte laten verlijden door een notaris. Sven Hubrecht: "De vruchten zijn bijvoorbeeld de dividenden of de intresten. Veel beleggingen in aandelen zijn interessant vanwege het meerwaardepotentieel, en niet zozeer voor de dividenden. Maar op de meerwaarde van de beleggingen kan de vruchtgebruiker geen aanspraak maken."

Er is wel een grote valkuil. “In de praktijk merken we dat sommige schenkers zich misrekenen in die vruchten”, zegt Hubrecht. “Zo was er een ouder koppel dat kapitalisatiefondsen schonk met een voorbehoud van vruchtgebruik. Zulke producten leveren helemaal geen inkomsten op. Als beiden aan die schenking de last hadden gekoppeld dat de begiftigden hen een periodieke som zouden betalen, hadden ze wel nog inkomsten gehad. Of ze hadden boven op het voorbehoud van vruchtgebruik ook een minimumbedrag als inkomen kunnen vastleggen.”

“Maar ook in beleggingen die wel vruchten opbrengen, kunnen de schenkers zich lelijk vergissen. Denk maar aan obligaties, die vandaag weinig opbrengen.”

Welke schenkingsvorm kiest u?

U kunt roerende goederen schenken via een bankgift - een gewone overschrijving van rekening naar rekening - of via een Belgische of Nederlandse notaris. Een schenking waarvan u het vruchtgebruik behoudt, is alleen mogelijk via een notaris. Een bankgift volstaat als u het geld wilt onderbrengen in een spaar- of een beleggingsverzekering, want dan draagt u in principe de volle eigendom over.

Veel mensen kiezen ook voor een bankgift om de kosten te drukken. “Als ze via een notaris schenken, moeten ze rekening houden met ongeveer 1500 euro kosten”, zegt Sven Hubrecht. Anders dan een schenking voor een Nederlandse notaris, wordt een schenking voor een Belgische notaris altijd geregistreerd, zodat er ook schenkbelasting - de vroegere schenkingsrechten - verschuldigd is. In Vlaanderen bedraagt die belasting 3 procent voor een schenking van roerende goederen aan de huwelijkspartner, de samenwonende partner en erfgenamen in rechte lijn. Een stel moet wel wettelijk samenwonen of meer dan één jaar feitelijk onder hetzelfde dak wonen om in aanmerking te komen voor dat tarief. Voor schenkingen aan andere personen bedraagt in Vlaanderen de schenkbelasting 7 procent. Het Brussels Gewest hanteert dezelfde vlakke tarieven, maar feitelijk samenwonende partners kunnen er geen aanspraak maken op het tarief van 3 procent. In Wallonië bedragen de schenkingsrechten 3,3 procent in rechte lijn en tussen getrouwde en wettelijk samenwonende partners; 5,5 procent tussen broers, zussen, ooms en tantes; en 7,7 procent voor anderen.

“Hoewel die tarieven vrij laag zijn, proberen veel mensen die belasting toch nog te vermijden door de schenking niet te laten registreren”, weet Hubrecht.

Loopt u een fiscaal risico bij overlijden?

U ontwijkt dan wel de schenkbelasting als u de schenking van een beleggingsportefeuille niet laat registreren, maar u loopt een risico: als u overlijdt binnen de drie jaar na de overdracht, dragen de begiftigden op de schenking toch nog erfbelasting af.

• Bankgift registreren

Als u door ziekte vreest dat u de termijn van drie jaar niet haalt, kunt u de bankgift of de schenking voor een Nederlandse notaris toch nog laten registreren (lees Nooit te laat om te plannen , blz. 137).

• Levensverzekering voor erfbelasting

Maar u hoeft een bankgift of een schenking voor een Nederlandse notaris niet per se te registreren. Het bedrag van de erfbelasting dat verschuldigd is als u binnen de drie jaar zou overlijden, kunt u indekken via een levensverzekering. “In dat geval betaalt de schenker de erfbelasting met het kapitaal dat de verzekeraar uitkeert”, zegt Sven Hubrecht. “Hij kiest dan het beste voor periodieke premies in plaats van voor een vaste premie. Nog beter zijn periodieke premies die stijgen naarmate de tijd verstrijkt. Overlijdt de schenker toch vroegtijdig, dan heeft hij nog altijd maar een deel van de premies betaald. Hij moet er wel op toezien dat de uitkering van de levensverzekering niet aan erfbelasting wordt onderworpen.”

Een voorbeeld: Ivan wil een schenking van 300.000 euro doen aan zijn dochter Ilse. De potentiële erfbelasting voor die som bedraagt 33.000 euro in het Vlaams Gewest, 38.250 euro in het Waals Gewest en 33.000 euro in het Brussels Gewest. Als hij de schenking laat registreren, is hij 9000 euro aan schenkbelasting verschuldigd in het Vlaams en het Brussels Gewest, en 9900 euro in het Waals Gewest. Dat zou al een hele belastingbesparing hebben opgeleverd.

Maar Ivan kiest ervoor de schenking niet te laten registreren en een tijdelijke overlijdensdekking af te sluiten. Om de erfbelasting gedurende drie jaar te verzekeren betaalt Ivan - die 50 jaar is en rookt - ongeveer 620 à 700 euro. U kunt offertes aanvragen bij enkele verzekeraars om de premies te vergelijken met de schenkingsrechten. Hoe ouder de verzekerde is, hoe hoger de premies oplopen.

Hoe behoudt u de controle?

Veel schenkers willen na de schenking het beheer van hun beleggingen in handen houden. In dat geval is het opzetten van een controlestructuur de meest sluitende werkwijze.

• Beheersvolmacht

De begunstigde kan een beheersvolmacht geven aan de schenker. “Maar volgens sommige rechtsgeleerden is dat in strijd met de onherroepelijkheid van de schenking, zodat het de schenking nietig maakt”, merkt Sven Hubrecht op.

• Vruchtgebruik behouden

Een andere mogelijkheid is een schenking met een voorbehoud van vruchtgebruik. In zo’n geval is de toestemming van zowel de schenker als de begunstigde vereist om delen van de portefeuille te verkopen en te herbeleggen. “De vruchtgebruiker kan dus niet alleen beslissen de kapitalisatiefondsen, die geen inkomsten opleveren, te vervangen door distributie- of uitkeringsfondsen”, zegt Hubrecht. “Beide partijen kunnen in de schenkingsakte wel bepalen dat de schenker-vruchtgebruiker de beleggingen kan verkopen en herbeleggen. Maar sommige juristen zien graten in die werkwijze.”

Vaak wordt een schenking met een voorbehoud van vruchtgebruik daarom gecombineerd met de oprichting van een maatschap. “Dat is een eenvoudige vennootschap waarvoor geen notariële akte is vereist, zolang er alleen roerende goederen worden ingebracht. De ouders zijn dan onafzetbare zaakvoerders die bevoegd zijn om de portefeuille in de maatschap te beheren. Maar het opstellen van de statuten door een adviseur kost al gauw 3000 euro. De maatschap heeft geen invloed op de inkomstenbelasting.”

Het is belangrijk dat de ouders en de kinderen de statuten naleven, hoe eenvoudig de maatschap ook is. “Het is raadzaam elk jaar een algemene vergadering met notulen te houden en een eenvoudige boekhouding bij te houden. Daar wringt het schoentje vaak”, zegt Hubrecht. “Als dat niet gebeurt, kan het bestaan van de maatschap ter discussie worden gesteld, zeker als het vermogen van de maatschap na verloop van tijd vermengd raakt met andere vermogensbestanddelen.”

• Beleggingsverzekering

Als u op lange termijn de controle over de beleggingen wilt behouden, kunt u ook opteren voor een tak21- of tak23-beleggingsverzekering. “Het begunstigde kind sluit dan meestal een polis zonder einddatum af. De schenkers worden aangewezen als de begunstigden”, zegt Hubrecht. “Het kind kan die polis niet afkopen zonder toestemming van de ouders. Die zijn er dus zeker van dat hun kind het kapitaal niet kan opsouperen.”

“Voor die techniek kan een eenvoudige handgift worden gebruikt. Een maatschap is in principe overbodig, tenzij de schenkers alleen willen beslissen over de herbelegging van de vrijgekomen gelden als de polis zou worden stopgezet. Met een beleggingsverzekering kan onder bepaalde voorwaarden de roerende voorheffing worden vermeden.”

JOHAN STEENACKERS

Copyright © 2015 Roularta Media Group. Tous droits réservés